

Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова

Кафедра акушерства та гінекології №1

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор ЗВО з науково-
педагогічної та навчальної роботи

Інна АНДРУШКО

« 29 » 08 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни ВК 4.1

АКУШЕРСТВО ТА ГІНЕКОЛОГІЯ

підготовки **третій освітньо-науковий рівень вищої освіти**

галузі знань **I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення**
спеціальності I2 Медицина

2025 рік

Робоча програма з дисципліни «Акушерство та гінекологія»
підготовки фахівців третього освітньо-наукового рівня вищої освіти
« 27 » 08 2025 року, 22 с.

Розробники:
завідувач кафедри акушерства та гінекології № 1,
професор Григорій ЧАЙКА
доцент кафедри акушерства та гінекології № 1,
Олена ТАРАСЮК

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри акушерства та
гінекології №1

Протокол № 1 від «29 » серпня _____ 2025 року

Завідувач кафедри
акушерства та гінекології №1, професор

Григорій ЧАЙКА

« 29» _____ 08 _____ 2025 року

Схвалено методичною радою хірургічних дисциплін Вінницького
національного медичного університету ім.М.І. Пирогова за напрямом
підготовки другого (магістерського) рівня вищої освіти у галузі знань 22
Охорона здоров'я

« 29» _____ 08 _____ 2025 року. Протокол № 1

Голова, професор Сергій Хіміч

« 29 » серпня 2025 року

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни —Акушерство та гінекологія складена відповідно до Освітньо-наукової програми Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова третього освітньо-наукового рівня вищої освіти галузі знань І Охорона здоров'я і соціальне забезпечення, спеціальності І2 Медицина

1. Опис навчальної дисципліни (анотація)

Освітньо-науковий рівень вищої освіти передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення (Закон України «Про вищу освіту»).

Аспіранту для вивчення винесені питання особливостей перебігу, сучасних методів діагностики та використання новітніх технологій в акушерстві, гінекології.

Статус навчальної дисципліни: вибіркова

Дана програма є частиною освітньої програми підготовки докторів філософії в рамках професійної спеціалізації, розрахована на 6 кредитів ЄКТС (180 год.), які засвоюються протягом 3, 4 і 5 семестрів навчання в аспірантурі.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є анатомо-фізіологічні особливості жіночого організму, захворювання статевих органів жінки, фізіологічні і патологічні процеси, які відбуваються в організмі жінки, пов'язані з зачаттям, вагітністю, пологами і післяпологовим періодом, методи їх діагностики, профілактики та лікування.

Міждисциплінарні зв'язки: відповідно до навчального плану, вивчення навчальної дисципліни «Акушерство та гінекологія» здійснюється, коли аспірантом набуті відповідні знання з основних базових дисциплін на III рівні вищої освіти. Навчальна дисципліна базується на знаннях отриманих студентами при вивченні медичної біології, нормальної та патологічної анатомії, топографічної анатомії, нормальної та патологічної фізіології репродуктивної системи жінки, гістології та ембріології, мікробіології, фармакології, клінічної генетики, внутрішніх, професійних та інфекційних хвороб, хірургічних хвороб, гігієни, соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я й інтегрується з цими дисциплінами.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

а. **Метою** викладання навчальної дисципліни «Акушерство та гінекологія» є поглиблення теоретичної та практичної підготовки аспірантів з

патології органів жіночої статеві системи, ведення фізіологічної та патологічної вагітності, пологів та післяпологового періоду, набуття ними професійних практичних навичок для самостійної лікарської діяльності в закладах надання вторинної та третинної допомоги з акушерства та гінекології.

б. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Акушерство та гінекологія» є формування навичок викладання на етапі навчання фахівців у ВНЗ з діагностики та лікування захворювань жіночих статевих органів, ведення фізіологічної та патологічної вагітності, пологів та післяпологового періоду, що в сукупності готує основу майбутньої професійної діяльності у якості викладача ВНЗ, науковця-дослідника у сфері клінічної медицини.

с. Програмні компетентності та результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми дисципліна забезпечує набуття здобувачами вищої освіти ступеня філософії *компетентностей*:

Інтегральні компетентності: Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної діяльності акушер-гінеколога, проводити оригінальне наукове дослідження та здійснювати дослідницько-інноваційну діяльність на основі глибокого переосмислення наявних та створення нових цілісних теоретичних або практичних знань та/або професійної практики.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до підвищення професійної кваліфікації.

ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 3. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, генерувати ідеї.

ЗК 5. Здатність до спілкування у професійному середовищі та з представниками інших професій у національному та міжнародному контексті.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК1. Здатність до розуміння предметної області за обраним науковим напрямом та освітньою діяльністю.

ФК2. Здатність виявляти потребу в додаткових знаннях у сфері медицини та за напрямком наукових досліджень, генерувати наукові гіпотези.

ФК4. Здатність обирати методи та кінцеві точки дослідження відповідно до цілей та завдань наукового проекту.

ФК6. Здатність інтерпретувати результати наукових досліджень, проводити їх коректний аналіз та узагальнення.

ФК7. Здатність до впровадження нових знань (наукових даних) в науку, освіту та інші сектори суспільства.

ФК11. Дотримання етики та академічної доброчесності.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Демонструвати безперервний розвиток власного інтелектуального та загальнокультурного рівня, самореалізації.

ПРН 2. Інтерпретувати та аналізувати інформацію з використанням новітніх інформаційних технологій.

ПРН 3. Виявляти невирішені проблеми у предметній області, формулювати питання та визначати шляхи їх рішення.

ПРН 7. Пояснювати принципи, специфічність та чутливість методів дослідження, інформативність обраних показників.

ПРН 8. Володіти, вдосконалювати та впроваджувати нові методи дослідження за обраним напрямом наукового проекту та освітньої діяльності.

ПРН 9. Аналізувати результати наукових досліджень, використовувати методи статистичного дослідження.

ПРН 10. Впроваджувати результати наукових досліджень у освітній процес, медичну практику та суспільне життя.

ПРН 12. Розвивати комунікації в професійному середовищі й громадській сфері.

ПРН 15. Дотримуватися етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами; дотримуватися академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

Очікувані результати навчання:

1. Демонструвати безперервний розвиток власного інтелектуального, професійного та загальнокультурного рівню самореалізації як лікаря акушер-гінеколога.

2. Здобувач повинен виявляти клінічні прояви, знати сучасні методи лабораторної та інструментальної діагностики невідкладних станів в акушерстві та гінекології та призначати обґрунтувати терапію цих станів (ТЕЛА, геморагічний шок, емболія навколоплідними водами, ДВЗ-синдром).

3. Здобувач повинен пояснити патогенез розвитку аномальних маткових кровотеч, обґрунтувати та інтерпретувати результати сучасних методів діагностики та динамічного спостереження за пацієнтками, призначати лікування на підставі принципів доказової медицини.

4. Пояснити сутність загальномедичної проблеми профілактики, вчасної діагностики та ефективного лікування доброякісних та злоякісних новоутворень зовнішніх та внутрішніх статевих органів та молочної залози.

5. Володіти навичками діагностики, диференційної діагностики та лікування неспецифічних запальних захворювань зовнішніх та внутрішніх статевих органів та захворювань, що передаються статевим шляхом, на підставі сучасних даних з високим рівнем доказовості.

6. Здатний назвати сучасні дані щодо клінічних проявів, класифікації септичних станів в акушерстві та гінекології, обґрунтувати найбільш інформативні новітні методи діагностики та лікування, оцінювати їх результати.

7. Здобувач повинен назвати клінічні ознаки та класифікацію доброякісних та злоякісних захворювань матки відповідно до сучасних стандартів та даних доказової медицини, діагностувати їх використовуючи сучасні додаткові методи дослідження, обґрунтувати та призначити лікування,

визначитись із тактикою ведення пацієнтки.

8. Володіти навичками діагностики фонових та передракових захворювань шийки матки, застосовуючи сучасні специфічні та найбільш інформативні методи, призначати та оцінювати їх лікування, використовуючи новітні дані доказової медицини.

9. Проводити диференційну діагностику «гострого живота» в гінекологічній практиці. Обґрунтовувати, призначати відповідне лікування та оцінювати його ефективність.

10. Знати сучасні дані щодо клінічних проявів, класифікації ранніх та пізніх гестозів, обґрунтовувати призначення сучасних методів діагностики та аналізувати їх результати. Призначати своєчасне лікування, яке ґрунтується на даних доказової медицини.

11. Володіти навичками сучасної діагностики оцінки стану плода, призначати профілактичне лікування та оцінювати його ефективність.

12. Володіти навичками діагностики та своєчасної невідкладної допомоги при акушерських кровотечах.

13. Проводити ранню діагностику екстрагенітальної патології у вагітних (серцево-судинні захворювання, хвороби нирок, цукровий та гестаційний діабет, захворювання щитоподібної залози), називати та призначати сучасне лікування ґрунтуючись на даних доказової медицини.

14. Здобувач повинен пояснити принципи сучасної лабораторної діагностики вірусної інфекції у вагітної (грип, ГРВІ, цитомегаловірус, герпес), назвати найінформативніші методи, оцінювати їх результати.

15. Здобувач повинен називати основні поняття медичної реабілітації, обґрунтовувати та призначати її при гінекологічній патології.

3. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 годин, 6 кредитів ЄКТС. Програма навчальної дисципліни структурована у модулі:

Змістовий модуль 1. Фізіологічне акушерство.

Змістовий модуль 2. Патологічне акушерство.

Змістовий модуль 3. Захворювання жіночих статевих органів. Сучасні методи оперативного лікування.

Модуль 1. Фізіологічне акушерство

Принципи роботи та етичні аспекти надання акушерсько-гінекологічної допомоги. Жіночий таз. Плід як об'єкт пологів. Фізіологія і ведення фізіологічної вагітності. Гравідограма. Визначення життя і смерті плода. Визначення допологової відпустки і дати пологів. Скринінг I та II триместру. Показання до медико-генетичного консультування.

Причини початку пологів. Регуляція пологової діяльності. Передвісники пологів, прелімінарний період. Біологічна готовність організму до пологів, шкала Бішопа. Пологові сили, зміни в матці. Біомеханізм пологів при передньому і задньому видах потиличного передлежання. Клінічний перебіг

пологів. Ведення пологів. Акушерська допомога та моніторинг стану роділлі та плода в пологах. Партограма. Знеболювання пологів.

Фізіологія післяпологового періоду. Клініка післяпологового періоду. Зміни в організмі породіллі, статевих органах, молочних залозах. Догляд за породіллею. Лікувальна фізкультура. Гігієна породіллі. Профілактика післяпологових захворювань. Концепція грудного вигодовування. Профілактика та лікування гіпогалакції. Післяпологова відпустка. Післяпологова контрацепція, метод лактаційної аменореї.

Анатомо-фізіологічні особливості періоду новонародженості. Оцінка новонародженого за шкалою Апгар. Первинний туалет новонародженого, дотримання теплового ланцюжка. Догляд і годування новонароджених. Організація роботи відділення новонароджених. Медична деонтологія і етика лікаря.

Модуль 2. Патологічне акушерство та невідкладні стани.

Аномалії розвитку плідного яйця. Аномалії позазародкових елементів плідного яйця (плаценти, плодових оболонок і пупкового канатика). Трофобластичні захворювання (міхуровий занесок). Багатоводдя і маловоддя. Причини, клініка, тактика ведення вагітності, наслідки для плода і новонародженого. Скринінг I та II триместру. Показання до медико-генетичного консультування.

Імунологічна несумісність крові матері та плода.

Дистрес плода. Затримка розвитку плода. Асфіксія новонародженого. Методи діагностики. Інтенсивна терапія та реанімація новонародженого.

Аномалії передлежання плода. Неправильне положення плода і засоби його виправлення під час вагітності. Особливості перебігу вагітності та пологів, ведення пологів при неправильному положенні плода. Передній і задній асинклітизм. Розгинальне передлежання голівки. Високе пряме і низьке поперечне стояння стрілоподібного шва. Перебіг і ведення пологів.

Аномалії кісткового таза. Класифікація та діагностика вузького таза. Особливості перебігу вагітності і пологів при вузькому тазі. Етіологія. Методи діагностики. Клінічно вузький таз. Діагностика синклітичного та асинклітичного вставлення голівки плода. Проблеми макросомії в сучасному акушерстві. Вагітність та пологи при крупному плоді. Особливості перебігу пологів при крупному плоді. Перебіг періоду новонародженості при макросомії.

Гіпертензивні розлади під час вагітності. Прееклампсія. Еклампсія. Клініка, діагностика, методи лікування, стан плода, профілактика.

Невиношування та переношування вагітності

Аномалії скоротливої діяльності матки.

Вагітність і пологи при екстрагенітальних захворюваннях.

Багатоплідна вагітність. Етіологія та сучасні діагностичні можливості в діагностиці багатоплідності. Тактика ведення вагітності та пологів при багатоплідності. Синдром фетофетального кровообігу. Перебіг вагітності при багатоплідності. Особливості перебігу і ведення пологів при багатоплідній вагітності.

Пологовий травматизм матері та плода. Сучасні підходи до діагностики та лікування пологових травм матері та плода

Підготовка практичних навичок та узагальнення матеріалу

Акушерські кровотечі в першій та другій половині вагітності

Маткова кровотеча в послідовому і ранньому післяпологовому періоді.

Невідкладні стани в акушерстві. Геморагічний шок, термінальні стани в акушерстві. ДВЗ-синдром. Сучасні підходи до інфузійно-трансфузійної терапії та інтенсивної терапії і реанімації при кровотечі в акушерстві

Загальні відомості про акушерські операції. Основні етапи акушерських операцій. Показання. Умови. Протипоказання. Підготовка. Знеболювання операцій. Інструментарій. Асептика і антисептика. Ведення післяопераційного періоду

Операції переривання вагітності в ранні та пізні строки. Операції для підготовки пологових шляхів (перинео- та епізіотомія, амніотомія)

Класичний поворот плода на ніжку. Акушерські операції у випадках тазового передлежання (витягання плода за ніжку або ніжки). Пологоторзуючі операції. Акушерські щипці. Вакуум-екстракція плода. Кесарський розтин. Захисні варіанти операцій кесарського розтину

Плодорушні операції

Оперативні втручання в послідовому та післяпологовому періоді. Ручне відокремлення плаценти. Виділення посліду. Ручне та інструментальне обстеження матки після пологів

Надпихова ампутація, екстирпація матки. Перев'язка внутрішніх здухвинних артерій

Підготовка практичних навичок та узагальнення матеріалу

Післяпологові септичні захворювання. Діагностика. Сучасні принципи лікування. Профілактика

Мастит лактаційний, клініка, сучасна терапія. Методи пригнічення лактації.

Невідкладна допомога при септичних станах в акушерстві. Показання до хірургічного лікування

Модуль 3. Захворювання жіночих статевих органів. Сучасні методи оперативного лікування.

Сучасні спеціальні методи діагностики гінекологічних хворих

Запальні захворювання статевих органів. Діагностика, принципи лікування та профілактики.

Ендометріоз. Порушення оваріо-менструального циклу. Діагностика, принципи лікування. Нейроендокринні синдроми в гінекології.

Аномалії положення жіночих статевих органів. Лікування і профілактика. Вади розвитку жіночих статевих органів. Реконструктивні операції.

Невідкладні стани в гінекології. Диференційна діагностика з хірургічною патологією. Лікування.

Безпліддя. Методи діагностики і лікування. Принципи репродуктивних допоміжних технологій, показання. Допоміжні репродуктивні технології:

донорство яйцеклітин, сперматозоїдів, ICSI методика, ЕКЗ, сурогатне материнство, заморожування ембріонів, ооцитів, сперми.

Пухлинні захворювання жіночих статевих органів. Діагностика, принципи лікування та профілактики.

Показання до хірургічних та консервативних методів лікування міоми матки. Сучасні принципи консервативної терапії.

Рак шийки матки. Причини, роль папіломавірусу. Фонові та передракові захворювання шийки матки. Класифікація, клінічна картина, діагностика. Підходи до лікування. Рак ендометрію та матки.

Фонові та передракові захворювання вульви. Лейкоплакія, крауроз вульви. Рак вульви. VIN.

Малоінвазивні оперативні втручання. Гістероскопія, лапароскопічні операції. Профілактика ПСШ. Гігієна статевих життів.

4. Структура навчальної дисципліни

Дисципліна	Модулі	Загальна кількість годин	Кредити ЄКТС	Практичні заняття, год.	Самостійна робота, год.
Акушерство і гінекологія (2 рік/ 3 і 4 семестр)	1, 2	120	4	60	60
Акушерство і гінекологія (3 рік/ 5 семестр)	3	60	2	30	30
Разом		180	6	90	90

Назви модулів і тем	Практичні заняття	Самостійна робота
Модуль 1. Акушерство	60	60
<i>Змістовий модуль 1. Фізіологічне акушерство</i>	30	30
Тема 1. Принципи роботи та етичні аспекти надання акушерсько-гінекологічної допомоги. Жіночий таз. Плід як об'єкт пологів. Фізіологія і ведення фізіологічної вагітності. Гравідограма. Визначення життя і смерті плода. Визначення допологової відпустки і дати пологів. Скринінг I та II триместру. Показання до медико-генетичного консультування.	5	5
Тема 2. Причини початку пологів. Регуляція пологової діяльності. Передвісники пологів, прелімінарний період. Біологічна готовність організму до пологів, шкала Бішопа. Пологові сили, зміни в матці. Біомеханізм пологів при передньому і задньому видах потиличного передлежання. Клінічний перебіг пологів. Ведення пологів. Акушерська допомога та моніторинг стану роділлі та плода в пологах. Партограма.	5	5

Знеболювання пологів.		
Тема 3. Фізіологія післяпологового періоду. Клініка післяпологового періоду. Зміни в організмі породіллі, статевих органах, молочних залозах. Догляд за породіллею. Лікувальна фізкультура. Гігієна породіллі. Профілактика післяпологових захворювань. Концепція грудного вигодовування. Профілактика та лікування гіпогалактії. Післяпологова відпустка. Післяпологова контрацепція, метод лактаційної аменореї.	5	5
Тема 4. Етіологія та сучасні діагностичні можливості в діагностиці багатоплідності. Тактика ведення вагітності та пологів при багатоплідності. Синдром фетофетального кровообігу. Перебіг вагітності при багатоплідності. Особливості перебігу і ведення пологів при багатоплідній вагітності. Фармакотерапія в акушерстві. Методи діагностики стану плода. Питання медичної етики та деонтології.	5	5
Тема 5. Анатомо-фізіологічні особливості періоду новонародженості. Оцінка новонародженого за шкалою Апгар. Первинний туалет новонародженого, дотримання теплового ланцюжка. Догляд і годування новонароджених. Організація роботи відділення новонароджених.	5	5
Тема 6. Аномалії розвитку плідного яйця. Аномалії позазародкових елементів плідного яйця (плаценти, плодових оболонок і пупкового канатика). Трофобластичні захворювання (міхуровий занесок). Багатоводдя і маловоддя. Причини, клініка, тактика ведення вагітності, наслідки для плода і новонародженого.	5	5
Змістовий модуль 2. Патологічне акушерство та невідкладні стани	30	30
Тема 1. Імунологічна несумісність крові матері та плода. Дистрес плода. Затримка розвитку плода. Асфіксія новонародженого. Методи діагностики. Інтенсивна терапія та реанімація новонародженого.	5	5
Тема 2. Аномалії передлежання плода. Неправильне положення плода і засоби його виправлення під час вагітності. Особливості перебігу вагітності та пологів, ведення пологів при неправильному положенні плода. Передній і задній асинклітизм. Розгинальне передлежання голівки. Високе пряме і низьке поперечне стояння стрілоподібного шва. Перебіг і ведення пологів.	5	5
Тема 3. Аномалії кісткового таза. Класифікація та діагностика вузького таза. Особливості перебігу вагітності і пологів при вузькому тазі. Етіологія. Методи діагностики. Клінічно вузький таз. Діагностика синклітичного та асинклітичного вставлення голівки плода. Проблеми макросомії в сучасному акушерстві. Вагітність та пологи при крупному плоді. Особливості перебігу пологів при крупному плоді. Перебіг періоду новонародженості при макросомії.	5	5
Тема 4. Ранній гестоз. Гіпертензивні розлади під час вагітності. Прееклампсія. Еклампсія. Клініка, діагностика, методи лікування, стан плода, профілактика. Невиношування та переносування вагітності. Аномалії скоротливої діяльності матки.	5	5
Тема 5. Вагітність і пологи при екстрагенітальних захворюваннях. Кровотечі під час вагітності, пологів та післяпологового періоду. Геморагічний шок. ДВС-синдром. Термінальні стани в акушерстві. Сучасні підходи до діагностики та лікування пологових травм матері та	5	5

плода.		
Тема 6. Показання, протипоказання, умови та технічні особливості оперативних втручань в акушерстві. Знеболювання операцій. Інструментарій. Асептика і антисептика. Ведення післяопераційного періоду. Післяпологові септичні захворювання. Діагностика. Сучасні принципи лікування. Профілактика Мастит лактаційний, клініка, сучасна терапія. Методи пригнічення лактації. Невідкладна допомога при септичних станах в акушерстві. Показання до хірургічного лікування.	5	5
Модуль 2. Гінекологія	30	30
<i>Змістовий модуль 3. Захворювання жіночих статевих органів. Сучасні методи оперативного лікування.</i>	30	30
Тема 1. Сучасні спеціальні методи діагностики гінекологічних хворих. Запальні захворювання статевих органів. Діагностика, принципи сучасного лікування. Профілактика ІПСШ. Гігієна статевого життя	5	5
Тема 2. Ендометріоз. Порушення оваріо-менструального циклу. Діагностика, принципи лікування. Нейроендокринні синдроми в гінекології.	5	5
Тема 3. Аномалії положення жіночих статевих органів. Лікування і профілактика. Вади розвитку жіночих статевих органів. Реконструктивні операції. Невідкладні стани в гінекології. Диференційна діагностика з хірургічною патологією. Лікування.	5	5
Тема 4. Безпліддя. Методи діагностики і лікування. Принципи репродуктивних допоміжних технологій, показання: донорство яйцеклітин, сперматозоїдів. ICSI-методика, ЕКЗ, сурогатне материнство. Заморожування ембріонів, ооцитів, сперми.	5	5
Тема 5. Пухлинні захворювання жіночих статевих органів. Діагностика, принципи лікування та профілактики. Показання до хірургічних та консервативних методів лікування міоми матки. Сучасні принципи терапії. Малоінвазивні оперативні втручання. Гістероскопія, лапароскопічні операції.	5	5
Тема 6. Рак шийки матки. Причини, роль папіломавірусу. Фонові та передракові захворювання шийки матки. Класифікація, клінічна картина, діагностика. Підходи до лікування. Рак ендометрію та матки. Фонові та передракові захворювання вульви. Лейкоплакія, крауроз вульви. Рак вульви. VIN.	5	5

5. Теми практичних занять

Модуль 1. Акушерство

№з/п	Тема	Кількість годин
1.	Фізіологічне акушерство. Принципи роботи та етичні аспекти надання акушерсько-гінекологічної допомоги. Жіночий таз. Плід як об'єкт пологів. Фізіологія ведення фізіологічної вагітності. Гравідограма. Визначення життя і смерті плода. Визначення допологової відпустки і дати пологів. Скринінг I та II триместру. Показання до медико-генетичного консультування.	5

2.	Причини початку пологів. Регуляція пологової діяльності. Передвісники пологів, прелімінарний період. Біологічна готовність організму до пологів, шкала Бішопа. Пологові сили, зміни в матці. Біомеханізми пологів при передньому і задньому видах потиличного передлежання. Клінічний перебіг пологів. Ведення пологів. Акушерська допомога та моніторинг стану роділлі та плода в пологах. Партограма. Знеболювання пологів.	5
3.	Фізіологія післяпологового періоду. Клініка післяпологового періоду. Зміни в організмі породіллі, статевих органах, молочних залозах. Догляд за породіллею. Лікувальна фізкультура. Гігієна породіллі. Профілактика післяпологових захворювань. Концепція грудного вигодовування. Профілактика та лікування гіпогалактії. Післяпологова відпустка. Післяпологова контрацепція, метод лактаційної аменореї.	5
4.	Анатомо-фізіологічні особливості періоду новонародженості. Оцінка новонародженого за шкалою Апгар. Первинний туалет новонародженого, дотримання теплового ланцюжка. Догляд і годування новонароджених. Організація роботи відділення новонароджених.	5
5.	Аномалії розвитку плідного яйця. Аномалії позазародкових елементів плідного яйця (плаценти, плодових оболонок і пупкового канатика). Трофобластичні захворювання (міхуровий занесок). Багатоводдя і маловоддя. Причини, клініка, тактика ведення вагітності, наслідки для плода і новонародженого.	5
6.	Етіологія та сучасні діагностичні можливості в діагностиці багатоплідності. Тактика ведення вагітності та пологів при багатоплідності. Синдром фетофетального кровообігу. Перебіг вагітності при багатоплідності. Особливості перебігу і ведення пологів при багатоплідній вагітності. Фармакотерапія в акушерстві. Методи діагностики стану плода. Питання медичної етики та деонтології. Медична деонтологія і етика лікаря.	5
7.	Патологічне акушерство та невідкладні стани. Аномалії передлежання плода. Неправильне положення плода і засоби його виправлення під час вагітності. Особливості перебігу вагітності та пологів, ведення пологів при неправильному положенні плода. Передній і задній асинклітизм. Розгинальне передлежання голівки. Високе пряме і низьке поперечне стояння стрілоподібного шва. Перебіг і ведення пологів.	5
8.	Імунологічна несумісність крові матері та плода. Дистрес плода. Затримка розвитку плода. Асфіксія новонародженого. Методи діагностики. Інтенсивна терапія та реанімація новонародженого.	5
9.	Аномалії кісткового таза. Класифікація та діагностика вузького таза. Особливості перебігу вагітності і пологів при вузькому тазі. Етіологія. Методи діагностики. Клінічно вузький таз. Діагностика синклітичного та асинклітичного вставлення голівки плода. Проблеми макросомії в сучасному акушерстві. Вагітність та пологи при крупному плоді. Особливості перебігу пологів при крупному плоді. Перебіг періоду новонародженості при макросомії.	5
10.	Ранній гестоз. Гіпертензивні розлади під час вагітності. Прееклампсія. Еклампсія. Клініка, діагностика, методи лікування, стан плода, профілактика. Невиношування та переношування вагітності. Аномалії скоротливої діяльності матки.	5
11.	Вагітність і пологи при екстрагенітальних захворюваннях. Кровотечі під час вагітності, пологів та післяпологового періоду. Геморагічний шок. ДВС-синдром. Термінальні стани в акушерстві. Сучасні підходи до діагностики та лікування пологових травм матері та плода.	5

12.	Показання, протипоказання, умови та технічні особливості оперативних втручань в акушерстві. Знеболювання операцій. Інструментарій. Асептика і антисептика. Ведення післяопераційного періоду. Післяпологові септичні захворювання. Діагностика. Сучасні принципи лікування. Профілактика Мастит лактаційний, клініка, сучасна терапія. Методи пригнічення лактації. Невідкладна допомога при септичних станах в акушерстві. Показання до хірургічного лікування.	5
Всього		60

Модуль 2. Захворювання жіночих статевих органів. Сучасні методи оперативного лікування.

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Сучасні спеціальні методи діагностики гінекологічних хворих. Запальні захворювання статевих органів. Діагностика, принципи сучасного лікування. Профілактика ІПСШ. Гігієна статевого життя	5
2.	Ендометріоз. Порушення оваріо-менструального циклу. Діагностика, принципи лікування. Нейроендокринні синдроми в гінекології.	5
3.	Аномалії положення жіночих статевих органів. Лікування і профілактика. Вади розвитку жіночих статевих органів. Реконструктивні операції. Невідкладні стани в гінекології. Диференційна діагностика з хірургічною патологією. Лікування.	5
4.	Безпліддя. Методи діагностики і лікування. Принципи репродуктивних допоміжних технологій, показання: донорство яйцеклітин, сперматозоїдів. ICSI-методика, ЕКЗ, сурогатне материнство. Заморожування ембріонів, ооцитів, сперми.	5
5.	Пухлинні захворювання жіночих статевих органів. Діагностика, принципи лікування та профілактики. Показання до хірургічних та консервативних методів лікування міоми матки. Сучасні принципи терапії. Малоінвазивні оперативні втручання. Гістероскопія, лапароскопічні операції.	5
6.	Рак шийки матки. Причини, роль папіломавірусу. Фонові та передракові захворювання шийки матки. Класифікація, клінічна картина, діагностика. Підходи до лікування. Рак ендометрію та матки. Фонові та передракові захворювання вульви. Лейкоплакія, крауроз вульви. Рак вульви. VIN.	5
Всього		30

6. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
11.	Післяпологова відпустка. Післяпологова контрацепція, метод лактаційної аменореї.	2
22.	Переваги сумісного перебування матері та дитини. Концепція грудного вигодовування. Профілактика та лікування гіпогалакції.	2
33.	Анатомо-фізіологічні особливості періоду новонародженості. Транзиторні стани. Догляд і годування новонароджених. Організація роботи відділення новонароджених. Медична деонтологія і етика лікаря.	2

44.	Клініка післяпологового періоду. Зміни в організмі породіллі, статевих органах, молочних залозах. Догляд за породілею. Гігієна породіллі. Профілактика післяпологових запальних захворювань.	2
55.	Акушерські повороти: класичний поворот плода на ніжку (комбінований зовнішньо-внутрішній поворот), зовнішній поворот за Архангельським.	2
66.	Акушерські операції у випадках тазового передлежання (витягання плода за ніжку або ніжки).	2
77.	Методи переривання вагітності в ранні та пізні терміни. Поняття про «безпечний аборт». Показання (соціальні, медичні), ускладнення.	2
88.	Плодоруйнівні операції. Умови, показання, протипоказання, інструментарій.	2
99.	Пологоторозрішуючі операції. Акушерські щипці. Умови, показання, протипоказання, техніка.	2
110.	Пологоторозрішуючі операції. Вакуум-екстракція плода. Умови, показання, протипоказання, техніка.	2
111.	Оперативні втручання в послідовому та післяпологовому періоді. Ручне відокремлення плаценти. Виділення посліду. Ручне та інструментальне обстеження матки після пологів.	2
112.	Особливості ведення вагітності та пологів у жінок з рубцем на матці. Ознаки неспроможності рубця.	2
113.	Перитоніт після кесаревого розтину. Причини, клініка, діагностика, алгоритм дій. Захисні варіанти кесаревого розтину. Профілактика.	2
114.	Види коматозних станів у вагітних з цукровим діабетом. Принципи надання невідкладної допомоги вагітним з гіпо- та гіперглікемічними, кетоацидотичними комами.	2
115.	Багатоплідна вагітність. Синдром фетофетальної трансфузії, внутрішньоутробна загибель одного плода при багатоплідній вагітності.	2
116.	Перинатальні інфекції. Профілактика вертикальної трансмісії ВІЛ.	2
117.	Клінічно вузький таз. Ознаки, діагностика, тактика лікаря.	2
118.	Нейроендокринні синдроми в гінекології. Аменорея.	2
119.	Нейроендокринні синдроми в гінекології. Альгодисменорея.	2
220.	Нейроендокринні синдроми в гінекології. Синдром Шихана.	2
221.	Нейроендокринні синдроми в гінекології. Клімактеричний синдром.	2
222.	Нейроендокринні синдроми в гінекології. Передменструальний синдром.	2
223.	Нейроендокринні синдроми в гінекології. Синдром склерокістозних яєчників.	2
224.	Нейроендокринні синдроми в гінекології. Гіперпролактинемія.	2
225.	Показання до хірургічних та консервативних методів лікування міоми матки. Сучасні принципи терапії.	2
226.	Ускладнення міоми матки. Порушення живлення міоматкового вузла. Некроз і нагноєння вузла. Народження субмукозно розміщеного вузла. Тактика лікаря.	2
227.	Ускладнення при доброякісних пухлинах яєчників. Перекрут ніжки пухлини яєчника. Основні клінічні прояви, диференційна діагностика. Алгоритм дій лікаря.	2
228.	Допоміжні репродуктивні технології. Донорство яйцеклітин, сперматозоїдів. ICSI- методика, ЕКЗ, сурогатне материнство. Заморожування ембріонів, ооцитів, сперми.	2
229.	Рак шийки матки. Причини, роль папіломавірусу. Фонові та передракові захворювання шийки матки. Класифікація, клінічна картина, діагностика. Підходи до лікування.	2

330.	Рак яєчників.	2
331.	Рак ендометрію.	2
332.	Рак вульви.	2
333.	Фонові та передракові захворювання вульви. Лейкопакія, крауроз вульви. VIN.	2
334.	Трофобластичні захворювання.	2
335.	Малоінвазивні оперативні втручання.	2
336.	Дисгормональні захворювання молочної залози.	2
337.	Патологічні стани репродуктивної системи у дитячому та підлітковому віці. Терапія, реабілітація та профілактика порушень менструальної функції у дівчаток.	2
338.	Методи контрацепції у підлітків. Особливості підбору та застосування бар'єрних та гормональних методів контрацепції.	2
339.	TORCH-інфекція, покази до переривання вагітності.	2
440.	Профілактика ППСШ. Гігієна статевого життя	2
441.	Пологи у вагітних з ВІЛ-інфекцією. Особливості ведення пологів.	2
442.	Лапароскопічна оперативна гінекологія. Особливості виходжування пацієнтів після операцій.	2
443.	Малі гінекологічні операції. Показання, протипокази.	2
444.	Тактика при перфорації матки під час штучного абортів та інструментальної ревізії стінок порожнини матки в післяпологовому періоді.	2
445.	Реабілітація гінекологічних хворих після перенесених запальних захворювань. Фізіотерапевтичні та бальнеологічні методи санаторно-курортного лікування.	2
	Всього	90

7. Індивідуальні завдання

Складання діагностичних та лікувальних алгоритмів з тематики семінарських занять. Підготовка доповіді на конференції молодих науковців ВНМУ та інших закладів України (*опціонально*), підготовка наукової статті, патентів на корисну модель.

8. Методи навчання

Практичні заняття, підсумкові заняття, семестрові модулі, лекції. Використання дистанційного навчання – з залученням аспірантів до міжнародно визнаних курсів та освітніх ресурсів. Проходження тренінгів в симуляційному центрі.

9. Методи контролю

Поточний контроль, підсумковий контроль змістових модулів, підсумковий модульний (семестровий) контроль. Форма поточного контролю обирається науковим керівником та керівником навчального медико-лабораторного центру. За умов успішного завершення курсу та досягнення мети й завдань навчання аспірант отримує сертифікат, у якому зазначено назву навчального курсу, перелік набутих навичок та вмінь, а також рівень їх опанування.

10. **Форма підсумкового контролю успішності навчання:** оцінка з дисципліни (іспит) аспіранта складається з суми балів поточного контролю та балів, отриманих за іспит.

Форма поточного контролю успішності навчання: сума балів поточного контролю визначається на основі оцінок поточної навчальної діяльності аспіранта із всіх тем за традиційною 4-бальною системою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно)

Критерії оцінювання кожної теми:

Оцінка "відмінно" виставляється у випадку, коли аспірант знає зміст теми заняття у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпні, точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності, самостійно генерує інноваційні ідеї.

Оцінка "добре" виставляється за умови, коли аспірант знає зміст теми заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання аспірант відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчувачи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка "задовільно" ставиться аспіранту на основі його знань всього змісту теми заняття та при задовільному рівні його розуміння. Аспірант спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчувачи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінка "незадовільно" виставляється у випадках, коли знання і вміння аспіранта не відповідають вимогам "задовільної" оцінки.

Оцінювання самостійної роботи.

Оцінювання самостійної роботи аспірантів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному практичному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється при проведенні іспиту.

Критерії оцінювання під час проведення іспиту:

Оцінка "відмінно" (80-71) виставляється у випадку, коли аспірант під час співбесіди та виконання отриманого завдання відповів на всі поставлені екзаменаторами запитання з дисципліни у повному обсязі, може проілюструвати відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпні, точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок;

вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності, самостійно генерує інноваційні ідеї. В межах діапазону балів оцінювання відбувається з урахуванням окремих несуттєвих неточностей.

Оцінка "добре" (70-61) виставляється за умови, коли аспірант коли аспірант під час співбесіди та виконання отриманого завдання добре відповідає і добре розуміє всі поставлені екзаменаторами запитання з дисципліни, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання аспірант відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчувачи складнощі лише у найважчих випадках. В межах діапазону балів оцінювання відбувається з урахуванням окремих допущених помилок.

Оцінка "задовільно" (60-50) ставиться аспіранту на основі його знань всього змісту поставлених екзаменаторами під час співбесіди запитань, виконав отримане завдання і продемонстрував задовільний рівень розуміння та вмінь. Аспірант спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчувачи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно. В межах діапазону балів оцінювання відбувається з урахуванням кількості допущених помилок.

Оцінка "незадовільно" виставляється у випадках, коли знання і вміння аспіранта не відповідають вимогам "задовільної" оцінки.

Розрахунок рейтингових балів

Шкала перерахунку традиційних оцінок у рейтингові бали (200 балів) для дисциплін, що закінчуються заліком та Шкала перерахунку традиційних оцінок у рейтингові бали (120 балів) для дисциплін, що закінчуються підсумковим контролем, прийнята рішенням Вченої ради ВНМУ протокол №2 від 28.09.10.

Інструкція оцінювання іспитів та диференційних заліків згідно рішення Вченої Ради ВНМУ від 27.09.2012 р. (в основних положеннях з організації навчального процесу).

Підсумковий контроль є іспитом, що проводиться згідно розкладу іспитів. Максимальна кількість балів, яку може отримати аспірант під час іспиту, складає 80. Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо аспірант набрав не менше 50 балів.

Оцінка за іспит відповідає шкалі: оцінка «5» - 80-71 бал, оцінка «4» - 70-61 бал, оцінка

«3» - 60-50 балів.

Поточна успішність вираховується за весь курс вивчення дисципліни, середня арифметична оцінка переводиться у бали згідно 120-бальної шкали.

Отримані бали за поточну успішність та іспит додаються і визначають оцінку з дисципліни. Ця сума відповідає фіксованій шкалі оцінок: оцінка «5» 200-180 балів, оцінка

«4» - 179-160 балів, оцінка «3» 159-122 бали.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		Для іспиту
180-200	A	Відмінно
170-179,99	B	Добре
160-169,99	C	
141-159,99	D	Задовільно
122-140,99	E	
	FX	Незадовільно, з можливістю повторного складання
	X	Незадовільно, з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

Тексти та конспекти лекцій

Методичні розробки для аспірантів з практичних занять

Збірник тестових завдань; електронний банк тестових завдань, банк тестових завдань на паперових носіях, ситуаційні завдання.

Перелік навчального обладнання, технічних засобів навчання. Набір таблиць за всіма розділами акушерства та гінекології. Муляжі та фантоми.

Технічні засоби навчання: Комп'ютери.

12. Рекомендована література

Основна (базова)

1. Акушерство та гінекологія за Неттером: 4-е видання / Роджер П. Сміт (під ред. Н. Щербини). – «Медицина». - 2025. – 743 с.

2. Акушерство і гінекологія: у 2 книгах. Книга 1. Акушерство: підручник / В.І. Грищенко, М.О. Щербина, Б.М. Венцківський та ін. — 4-е видання. – «Медицина». – 2024. – 424 с.

3. Практикум з акушерства: навчальний посібник / І.І. Бачинська. — 2-е видання. – «Медицина». – 2021. – 104 с.

4. Клінічне акушерство та гінекологія: 4-е видання / Браян А. Магован, Філіп Оуен, Ендрю Томсон (під ред. Н. Щербини). – «Медицина». – 2021. – 424 с.

5. Акушерство. Том 1. Базовий курс: підр. / Ліхачов В.К. та ін.// 2 видання.- Вінниця: Нова Книга. – 2024. – 392 с.

6. Гінекологія: підручник / Пирогова В.І., Булавенко О.В. та ін.// - Вінниця: Нова Книга. – 2023. – 400 с.

7. Медицина невідкладних станів. Екстрена (швидка) медична допомога: підручник / І.С. Зозуля, А.О. Волосовець. 5-е видання // Медицина. – 2023. – 560 с.

8. Невідкладна гінекологія: довідник / Аксьонова А.В., за ред. Венцківського Б.М. // Книга Плюс. – 2024. – 148 с.
 9. Ендоскопічна і роботизована хірургія: навчальний посібник / В.М. Запорожан, В.В. Грубнік, Яп Боньєр та ін. — 2 видання // Медицина. – 2023. – 558 с.
 10. Obstetrics & Gynecology [Text] / T. L. Callahan, A. B. Caughey. - 7th ed. - Philadelphia [etc.]: Wolters Kluwer, 2018. - XV, 590 p.: il. - (Blue prints). p. 571-590.
 11. Гінекологія: керівництво для лікарів: підруч. для студентів вищ. навч. закл. / В. К. Ліхачов ; рец.: Ю. С. Паращук, О. М. Юзько, О. В. Булаченко. - Вінниця: Нова Книга, 2018. - 688 с.
 12. Діючі клінічні протоколи з надання акушерсько-гінекологічної допомоги, затверджені наказами МОЗ України.
- Додаткова:**
1. Гінекологія : підручник / О.В. Степанківська, М.О. Щербина – 4-е вид., випр. – К. : ВСВ «Медицина», 2018.- 432 с. + 2 с. кольор. вкл.
 2. Clinical Cases in Obstetrics and Gynecology [Text] / D. Konkov, O. Bulavenko; Vinnitsa National Pirogov Memorial Medical University. - Vinnytsya : Nilan-Ltd, 2018. - 414 p.
 3. Obstetrics and Gynecology [Text]: PreTest MRCOG / Vinnitsya National Pirogov Memorial Medical University ; ed.: O. Bulavenko, D. Konkov. - Vinnytsya: Nilan, 2017. - 244 p. : il.
 4. Fundamentals of Obstetrics and Gynaecology [Text]: Llewellyn-Jones Fundamentals of Obstetrics and Gynaecology / J. Oats, S. Abraham. - 10th ed. - Edinburgh [etc.]: Elsevier, 2017. - VII, 375 p.: il. - (International edition).
 5. Акушерство та гінекологія [Текст]: у 4 т.: [нац. підруч. для студентів вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредитації, лікарів-інтернів і лікарів-курсантів вищ. мед. закл. (ф-тів) післядип. освіти] / ред. В. М. Запорожан. - 2-ге вид., випр. - Київ: Медицина, 2017. - ISBN 978-617-505-257-0. Т. 1: Акушерство / В. М. Запорожан [та ін.]; ред. В. М. Запорожан. - 2017. - 1032 с.: іл.
 6. USMLE. Step 2 CK. 2017: lecture notes / ed. E. P. Sakala. - New York : Kaplan Medical, 2016 / Obstetrics & Gynecology. - 2016. - 289 p.
 7. Оперативна гінекологія [Текст]: навч. посіб. / Ю. С. Паращук [та ін.]. - Харків: ХНМУ, 2017. - 132 с.: іл.
 8. Comprehensive Gynecology [Text] / ed. R. A. Lobo [et al.]. - 7th ed. - Philadelphia: Elsevier, 2017. - XII, 956 p.: il.
 9. Збірник ситуаційних задач та тестових завдань з гінекології. Навчальний посібник / Волянська А.Г., Лавриненко Г.Л., Бикова Н.А., за ред. Гладчука І.З. // Олді-Плюс, 2024. – 310 с.
 10. Інфекційні та паразитарні хвороби у вагітних і породіль: клініка, діагностика, лікування, акушерська практика : підручник : у 3 т. / за редакцією В. П. Малого, В. С. Копчі // Львів : Видавець Марченко Т. В., 2023. – Т. 1. – 336 с.
 11. Інфекційні та паразитарні хвороби у вагітних і породіль: клініка,

діагностика, лікування, акушерська практика : підручник : у 3 т. / за редакцією В. П. Малого, В. С. Копчі // Львів : Видавець Марченко Т. В., 2023. – Т. 2. – 332 с.

12. Інфекційні та паразитарні хвороби у вагітних та породіль. В трьох томах. Том 3. Підручник / За редакцією проф. В.П. Малого, проф. В.С. Копча // Магнолія. – 2024. – 284 с.

13. Bases of Bioethics and Biosafety=Основи біоетики та біобезпеки: навч. посіб. // Бобирьов В. М. та ін./ 2-ге вид. - НК. – 2019. – 248 с.

14. Внутрішньолікарняні інфекції та інфекційний контроль: навчальний посібник / К.В. Юрко, В.М. Козько, Г.О.// Медицина. – 2020. – 296 с.

15. Сексуальне здоров'я жінки: функція і дисфункція: посібник / Б.М. Ворнік, Т.Ф. Татарчук, О.В. Грищенко та ін.. – Медицина. – 2023. – 231 с.

16. Perimenopausal syndrome: monograph / I.M. Shcherbina. – Medicine. - 2021. – 160 p.

17. Практична кольпоскопія. 2-е видання, доповнене / Лигирда Н.Ф. // Київ, 2020. – 280 с.

18. Кольпоскопія у вагітних. Норма, цервікальна неоплазія, рак / Лигирда Н.Ф. // Київ, 2019. – 94 с.

19. Діагностика акушерської та гінекологічної ендокринної патології. Навчальний посібник / Ліхачов В.К., Добровольська Л.М., Тарановська О.О., Макаров О.Г., Ващенко В.Л., Шиманська Я.В. // Вінниця, 2019. – 176 с.

20. Конспект з акушерства / Онопрійчук Д.В. // Сізіф. – 2021. – 344 с.

21. Конспект із гінекології / Онопрійчук Д.В. // Сізіф. – 2021. – 216 с.

22. Гінекологія без страху. Все, що варто знати про інтимне здоров'я / Негрич О. // Віхола. – 2023. – 192 с.

23. Бути жінкою. Усе про клімакс та менопаузу / Луї Ньюсон // КСД. – 2023. – 208 с.

24. НДПД Клінічні протоколи надання медичної допомоги. Акушерство і гінекологія. Онкогінекологія №869. Педіатрія. Неонатологія №870. №873 / МОЗ України // 2021. – 86 с.

25. НДПД Клінічні протоколи надання медичної допомоги. Акушерство, гінекологія, неонатологія в 2- томах. I част. / МОЗ України // 2018. – 423 с.18.

26. НДПД Клінічні протоколи надання медичної допомоги. Акушерство, гінекологія, неонатологія в 2- томах. II част. / МОЗ України // 2018. – 329 с.

27. Неоперативна гінекологія: навчальний посібник / Жилияєв М.І., Корда І.В., Сопель В.В. // Укрмедкнига. – 2017. – 256 с.

28. Оперативна гінекологія: навч. посіб. / Ю. С. Паращук [та ін.]. - Харків : ХНМУ, 2017. - 132 с. : іл.

28. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги. "Профілактика передачі ВІЛ від матері до дитини". МОЗ України. – 2016. – 83 с.

29. Guidelines: Pathological Obstetrics. For students of 4th, 5th and 6th years of study Medical faculty Department of obstetrics and gynecology. Senchuk A., Chermak I. (Сенчук А., Чермак І.)/ Книга Плюс. – 2021. – 210 p.
30. Guidelines Obstetrics. For students of 4th, 5th and 6th years of study Medical faculty Department of obstetrics and gynecology. Senchuk A., Chermak I. (Сенчук А., Чермак І.) / Книга Плюс. – 2020. – 204 p.
31. DC Dutta's Textbook of Obstetrics: Including Perinatology and Contraception. 9th Edition / Hiralal Konar// Japee Brothers/ - 2019. - 660 p.
32. Comprehensive Gynecology / ed. R. A. Lobo [et al.]. - 7th ed. - Philadelphia: Elsevier, 2017. - XII, 956 p.: il. - Bibliogr. at the end of the chap. - Index: p. 937-956.
33. Netter's Obstetrics & Gynecology /Roger P.Smith; ill. Frank H. Netter.-3rd ed.-Philadelphia: Elsevier, 2018. -XII, 601 p.:il.

Інформаційні ресурси

- http://www.reprohealth.info/for/men_and_women/rhr/rp
<http://www.aig-journal.ru/>
<http://teddygroup.agency/ru/z-turbotoyu-pro-zhinku/>
<http://www.library.gov.ua/>
<http://www.med2000.ru/article/article118.htm>
<http://www.cochranelibrary.com/>
<http://z-l.com.ua/>
<http://ipag-kiev.org.ua/ru/>
<https://www.abclawcenters.com/frequently-asked-questions/what-are-some-signs-that-my-baby-is-in-distress/>
<https://core.ac.uk/download/pdf/276626718.pdf>
<https://mazg.com.ua/ua/archive/2017/>
сайт кафедри (vnmu.edu.ua/кафедра – акушерства і гінекології – 1)
сайт бібліотеки (library.vnmu.edu.ua)